

Göra socialpolitik

Fån Svinalängornas 1970-tal till situationen i dagens eftersatta miljonprogramsområden. För några decennier sedan talades om förorterna och deras problem med fattigdom, bristande integration och eftersatt fysiskt underhåll. Idag har gängkriminalitet, drogförsäljning, kriminella strukturer och våld blivit en framträdande del i beskrivningarna. Men allt annat som finns i dessa områden, hur talar vi om det?

Miljonprogrammen kom att bestå av låghus, punkthus, radhus och höghus. Hus i hög grad tänkta för en gryende medelklass då det rådde bostadsbrist. Vi som flyttade in i husen var lyckliga. För oss boendet det finaste vi någonsin hade haft. Idag har miljontals människor passerat dessa rum, inklusive barn och barnbarn. Idag är många områden slitna.

Malmös stora förort, belägen mitt i staden, namngavs till Rosengård efter vår folkäraste blomma. De heter Lugnet, och ord som by och berg har flätats in i områdesnamnen. Man ville väl, men områdena fick också andra namn.

Inför oktober i fattigsverige (2012) samlade jag på förortsöknamn. I Lund fanns bostadsområdet Nöden, Sveriges enda judeghetto? I Härnösand fanns området Pakistan, Pack-i -stan. I Luleå låg Lilla Chicago. I Helsingborg kunde du besöka Gulaghöjderna. Sibirien återfanns lite överallt, liksom Finska viken. I Ronneby kallades Hjorthöjden för Lorthöjden. I Borlänge kallades ett bostadsområde för Grini, döpt efter koncentrationslägret Grini i Norge. Gettot var ett trevåningshus i Vellinge. I Göteborg fanns den kända förorten Biskopsgården. En kvinna berättade att polisen kallade det för Boskapsgården. Rågsved blev fort Drogsved.

Det är inte invånarna som bor i miljonprogrammen som namnger dem på detta vis. Någon annan gör det.

Min debutroman, Svinalängorna, som utspelar sig i bostadsområdet Fridhem, benämndes aldrig så i folkmun. En kvinna på bostadsförmedlingen använde ordet om området jag hade kvar föräldrar och vänner i. Ordet skvalpade runt i hjärnan. Kanske vi var svin, vi som bodde där? Jag kunde ju inte förneka att jag sett våld, arbetslöshet, människor göra varandra illa. Att jag sett missbruk, barn fara illa, upplevt brister. Men, nej, det var inte så enkelt. Jag hade också hört skratt, upplevt en sällan skådad vardagssolidaritet. Bakat bröd delades, klädkas-sar, blomskott utbyttes, man lånade ut pengar.

Fort fastslog många att låginkomsttagare, lågutbildade och utrikesfödda ris-kerade fara särskilt illa i covid-19 pandemin.

Delegationen mot segregation: Coronapandemin har lett till att boende i områden med socioekonomiska utmaningar har blivit dubbelt utsatta.

Mäklarsamfundet: Trångboddheten har blivit än mer allvarlig för de utsatta under Corona.

Läkartidningen: Utan kraftfulla insatser riskerar covid-19 att öka hälsoklyftorna.

Läraryrket: Nära hälften av högstadieläroverna från familjer med låg socioekonomisk status har dåliga förutsättningar hemma för att klara distansundervisning.

Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (CES): Vid samhällskriser drabbas socioekonomiskt utsatta grupper i högre utsträckning än övriga befolkningen.

Länsstyrelsen: Rapporten visar att socioekonomi är en tydlig faktor som bidrar till särskild utsatthet och ohälsa.

Behöfva vi kunskap” frågade sig Emilia Broomé, föreståndarinna på CSA:s upplysningsbyrå 1906, när de sociala perspektiven tog fart. Samma fråga bör vi ställa idag, men omformulerad. Ty om vi vid förra sekelskiftet famlade efter social samordning och brist samhällelig styrning, så tycks våra myndigheter, sociala forskare, frivillorganisationer idag vara mer än överens om en slags baskunskap: Socioekonomisk utsatthet ökar risken för allt dåligt du möjligen kan drabbas av.

Om Emilia Broomé levte idag, tror jag att hon hade frågat sig, nu när vi kan och vet så mycket, vad ska vi göra med våra sociala och socioekonomiska kunskaper?

Tror också hon hade uppmanat alla i social sektor att med gemensamma krafter göra vår tids sociala fråga till en högt ställd socialpolitisk valfråga nästkommande val 2026.

Susanna Alakoski

Susanna Alakoski är socionom, författare, hedersdoktor vid Malmö universitet och innehar gästprofessuren i Moa Martinsons namn vid Linköpings universitet. Hon står bakom flera kritikerrosade böcker som ”Svinalängorna” och ”Oktober i Fattigsverige”. Susanna är en flitig röst i den socialpolitiska debatten med sin önskan att synliggöra eftersatta grupper och det sociala arbetet.